

SOCIAL COMMUNICATIONS

FURTHER PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF INFORMATION AND ANALYTICAL CENTRES IN UKRAINE

ПОДАЛЬШІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ ОСЕРЕДКІВ В УКРАЇНІ

Oksana Fedotova¹

Dmytro Akobiy²

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-438-2-5>

У міру того, як українське суспільство переходить від індустріальної до інформаційної стадії розвитку, спроможність державного управління все більш залежить від його здатності швидко одержувати й аналізувати великі обсяги інформації, породжуваної стрімким розвитком інформаційних технологій у всіх сферах життя [1]. Саме тому аналітична робота відіграє важливу роль у діяльності державних органів влади.

Допомогти у тому призначені інформаційно-аналітичні центри, що на сьогодні є своєрідними посередниками між громадянським суспільством та владними структурами. Власне вони виконують роботу, пов'язану з операціями із виявлення, оброблення, зберігання і розповсюдження інформації у галузях державного управління, політики та економіки, яка становить зміст інформаційно-аналітичної діяльності.

Водночас збір та аналіз інформації є невід'ємною частиною процесу керування будь-якою установою. Для сфери державного управління важливо не лише мати своєчасне дослідження первинної інформації, але й аналіз проблемних ситуацій, а також прогнозовані варіанти подальшого розвитку подій і відповідні рекомендації, над чим успішно працюють аналітичні «фабрики думок».

Про суттєві досягнення у даному напрямку свідчать показові результати світових рейтингів. Так, 2004 р. під час роботи Міжнародного економічного форуму в Польщі Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова фігурував у номінації найкращих щорічних неурядових організацій Східної Європи. До того ж, за результатами Рейтингу мозкових центрів світу 2020 р. (Програмою

¹ Mariupol State University, Ukraine

² Mariupol State University, Ukraine

Пенсільванського університету) він був зарахований до сотні найкращих світових дослідницьких осередків. Центр Разумкова також обіймає 32 позицію з числа найуспішніших аналітичних центрів світу (без аналітичних інституцій США); 40-ву сходину серед найкращих аналітичних світових служб (разом з американськими think tanks); а також почесну 1-шу позицію серед найкращих аналітичних центрів Центральної та Східної Європи [2].

Враховуючи цілий ряд вагомих досягнень в означеній сфері, слід зазначити, що сьогодні в Україні функціонування даних осередків ускладнюється через низку причин. До них, скажімо, слід віднести: брак системного фінансування; недостатньо налагоджену систему співпраці між співробітниками аналітичних центрів та управлінськими кадрами; слабкий механізм взаємодії між аналітичними інституціями та бізнес-структурами; лише часткове використання державою усього потенціалу можливостей державних аналітичних служб при наукових інституціях, бібліотечних установах й академічних університетах; низьке число діючих аналітичних центрів на регіональному рівні; паралельне виконання спеціалістами-аналітиками різних посадових обов'язків; нескоординованість діяльності інформаційно-аналітичних служб між собою; недоступність сформованих аналітичними осередками баз даних опрацьованих тематичних запитів та ін. [3].

Наявні проблеми примушують замислитися над шляхами їх подолання, оскільки аналітична продукція сьогодні перетворилася не лише на популярний елемент новітніх досягнень та ефективності поставлених завдань, але й має суттєвий вплив на діяльність публічних управлінців і політиків.

У цьому контексті доцільно розширити роботу аналітичних осередків до ринкових масштабів. Задля формування потужної мережі інформаційно-аналітичним центрам необхідно:

1) підняти власний градус впливу (тобто, перетворитися на обов'язковий компонент співпраці з владними структурами у процесі вироблення політичних стратегій);

2) зосередитись на регіональному рівні (перейти до аналізу місцевої проблематики, що є надзвичайно важливим під кутом зору децентралізації й передачі відсотку повноважень та місцевих бюджетів від державницьких органів влади представництвам місцевого самоврядування);

3) діяти об'єктивно та неупереджено (висновки, рекомендації та пропозиції мають надаватися за допомогою залучення незалежних зовнішніх експертів та рецензентів, а також зовнішніх каналів фінансування на проведення досліджень);

4) сприяти утвердженню центрів як самодостатніх інституцій (посилити кадровий потенціал кваліфікованими спеціалістами та стабілізувати фінансові можливості) [4].

Зауважимо, що деякі вчені бачать можливі варіанти розв'язання існуючих проблем у започаткуванні профільної асоціації інформаційно-аналітичних центрів, створенні єдиного інформаційного веб-порталу аналітичних служб, побудові рейтингу вітчизняних мозкових центрів, організації спеціалізованого державного фонду фінансування досліджень інформаційно-аналітичних структур, розробці цінних рекомендацій для потреб державної політики тощо [5].

Серед основних пропозицій, що сприяли б подальшому розвитку інформаційно-аналітичної діяльності, варто також виокремити необхідність подальшої організації аналітичних підрозділів та служб у структурі бібліотечних установ, академічних університетів тощо, зважаючи на можливості широкого застосування зосереджених там ресурсів.

Слід зазначити, що базовою метою діяльності інформаційно-аналітичних підрозділів бібліотек має бути інформаційна підтримка органів державної і місцевої влади шляхом задоволення їх запитів; забезпечення обслуговування через надання відповідних послуг, а також інформації оперативного і ретроспективного характеру; підготовка бібліографічних списків, бібліографічних оглядів, інформ-досьє, аналітичних довідок тощо [6].

Не менш перспективними на сьогодні можуть вважатися аналітичні центри закладів вищої освіти, у першу чергу, університетські. Останні є багатопрофільними аналітичними осередками, що потенційно здатні провадити (завдяки власній матеріально-технічній базі, кадровому складу, напрацюванню партнерським зв'язкам) прикладного характеру дослідження з різноманітних галузей знань.

Орієнтація на кращі зарубіжні моделі функціонування інформаційно-аналітичних центрів у структурі університетів та досвід проваджуваних досліджень додатково сприятиме успішному розвитку середовища вітчизняних аналітиків, а також підготовці якісної аналітичної продукції як результату їх діяльності.

Список використаних джерел:

1. Ковтун І. В. Зміст та сутність поняття «аналітична робота»: перспективи вирішення проблеми законодавчого терміна. *Право і суспільство*. 2011. № 5. С. 99–103.

2. Історія Центру. Український центр економічних та політичних досліджень ім. О. Разумкова. URL: <http://razumkov.org.ua/pro-nas/istoriia-tsentru> (дата звернення: 20.04.2024).

3. Fedotova O., Akobiy D. Information and analytical centres of Ukraine: specifics activity and classification. *Norwegian Journal of development of the International Science*. 2024. № 130. URL: <https://nor-ijournal.com/2024/03/26/njd-130/#>

4. Голота С. Розумна сила. Чому Україні слід розвивати аналітичні центри. *Українська правда*. 2017. 17 трав. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2017/05/17/7144095/> (дата звернення: 20.04.2024).

5. Валюх А. М., Курілов Є. А. Проблеми аналітичних центрів України та шляхи їх вирішення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 19. С. 45–51.

6. Рудь І. Оптимізація діяльності інформаційно-аналітичних відділів бібліотек. *Наукові праці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського*. 2014. Вип. 39. С. 363–372. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2014_39_33